

LEBIS | We know
CONSTANTIN ARGETOIANU

ÎNSEMĂRI ZILNICE

Volumul II

1 ianuarie – 30 iunie 1937

Paul Editions

1937

1 ianuarie. — Deși într-o vineri, anul 1937 începe printr-o zi și mai frumoasă decât aceea, în care s-a sfârșit anul 1936. Același Soare radios, același cer albastru, dar e ceva mai cald. Adevărată vreme de primăvară. Dacă ar putea ține până la Bobotează poate veni iarnă cât de grea, căci n-ar mai ține mult. Pentru câmp ar trebui zăpadă; pământul e uscat și semănăturile au nevoie de apă.

Întâlnit ieri la Jockey-Club pe Dimitrie Ghica, sosit de la Bruxelles, mai verde și cu mai multă prestanță ca oricând. Era mâhnit de rechemarea sa, dar mai ales de *modul* în care această rechemare a fost adusă la îndeplinire. L-au înlocuit fără să-l prevină, fără să-i spună o vorbă, ba chiar mințindu-l că nu-l scot la pensie și că-i dau președinția Comitetului Consultativ diplomatic (?) de pe lângă Ministerul de Externe. Abia sosit la București, a aflat că era pus în retragere, definitiv, și că președinția propusă nu era decât o sinecure, menită să îndulcească brutalitatea măsurii ce fusese luată împotriva lui. Vladimir Ghica să nu mai fie, oare, în bunele grații ale perechii Caraiman?

2 ianuarie. — Belșugul lui Gavrilă.

În ajunul Anului Nou, a fost mare Revelion la dl colonel Gavrilă Marinescu, prefectul Poliției. Dna G., una dintre invitate, mi-a povestit că a fost grozav. Icre moi, șampanie și câte bunătați. Fiecare damă, și erau peste 20, a primit un „suvenir“, sub forma unei bijuterii: broșă cu pietre scumpe, brațoletă, ceasornic etc. Și mai sunt pesimiști care declară că „Restaurația“ a fost o decepție și n-a adus prosperitate în țară!

Mi se telefonează că ministrul Marinei, Caranfil, a demisionat, în urma unui conflict pe care l-a avut cu generalul Angelescu, Paulul Armatei. Cenzura a împiedicat publicarea știrii în gazete. Cenzura a avut dreptate, fiindcă probabil că dl Caranfil va reveni asupra demisiei d-sale: nu e prima pe care a dat-o, ca să o retragă

a doua zi. Va ceda și va rămâne, așa cum a cedat și a rămas pe vremea în care era numai subsecretar al Aerului.

Ieri, obișnuita recepție de Anul Nou, cu discursuri din partea primului-ministru și a Regelui. Liberalii minori au fost impresionați dezagreabil prin faptul că Suveranul, prin cuvintele pe care le-a pronunțat, nu s-a mai aruncat în brațele Guvernului său, ba chiar a făcut oarecare rezerve asupra trecutului, spunând: „Acum doi ani, tot cu asemenea prilej, am dat o indicațiune de program de guvernare, program care se rezuma într-un singur cuvânt: gospodărie. Văd cu plăcere că în anumite ramuri ale activității noastre publice s-a ținut oarecum seamă de acest sfat...” iar în alte locuri a vorbit de „*Guvernele mele*”, iar nu de „Guvernul meu”. Liberalii minori credeau probabil că orgia lui Guță va fi fără sfârșit... Pe mine m-a distrat mai mult pasajul următor (la citire în gazete, căci n-am asistat la ceremonie): „Care vor putea fi realizările anului 1937, nu este locul să o spunem aci. Știm totuși că sunt trei comandamente superioare care vor cere pentru țară orice sacrificiu: este oștirea, sunt drumurile și este sănătatea publică”. Să fi citit și să-și fi însușit expozeul meu de la Congresul Partidului Agrar din 9 noiembrie? Să-mi fure ideile cât o vrea, numai să găsească oameni care să le pună în practică. Cu șperțarii simpatiilor lui, va fi însă cam greu.

Bâzu Cantacuzino care a scăpat de atâtea ori de la moarte în avion, era să-și frângă ieri gâtul, la Breaza, în automobil. Șoferul lui adormise la volan și l-a dat peste cap în șanțul șoselei. Șoferul a fost grav rănit, dar Bâzu a scăpat și de data asta.

3 ianuarie. — Liberalii doljeni certându-se (banda Neamțu și banda Tătărescu Nolică sunt la cuțite) și neputându-se înțelege asupra numirii unui prefect, prefectura județului e girată din octombrie de Victor Deleanu, director în Ministerul de Interne, prin delegație. Deleanu n-a inventat praful de pușcă, dar e unul din rarii noștri funcționari de o cinste desăvârșită și nepusă la îndoială. Aseară, am luat masa cu dânsul și mi-a povestit lucruri de necrezut asupra gestiunii ultimului prefect P. Gârboviceanu. Găinarul s-a urcat la rangul de bandit. Toate fondurile județului au fost irosite și împărțite între partizanii politici și escrocii care mișunau de dimineața până seara la Prefectură. Nu numai că s-au cheltuit toate sumele încrise în buget fără să se facă o lucrare, fără

să se aștearnă o piatră pe șosele (pe șoseaua Calafatului, circulația automobilelor și autobuzelor a trebuit să fie întreruptă, din cauza nămoalelor și a fâgașurilor din preajma podului Jitianu), dar județul a mai rămas deschis cu vreo 10 milioane. Inginerul Lăpădăianu, un pungaș pe care Deleanu l-a suspendat și l-a pus sub anchetă, nu poate justifica 5.700.000 lei, pe care i-a ridicat, fără niciun control! Și, totuși, banditul a îndrăznit să spună că nu i se dau parale la timp, în fața unei inspecții, prin care se constata că dispensarul de la Terpezița se clădea cu cărămizi nearse, care se firimițau în mână, cu toate că devizul prevăzuse cărămidă presată! La același dispensar se întrebuința, pentru var și beton, pământ plin de gunoaie și de rădăcini, în loc de nisip! Pentru reparații de biserici s-au „cheltuit“ 9 milioane, din care 8 au mers în buzunarele popilor înscriși în partid și s-au împărțit cu prefectul. Senatorii și deputații guvernamentali, toți bandiți, s-au sculat împotriva lui Deleanu și s-au făcut apărătorii pungașilor, tovarăși cu ei. Unul din ei, Al. Iliescu, a obținut un izlaz pentru locuitorii din Măceșu, apoi și-a însușit jumătate din pământul obținut. Altul, Valerianu, de la Maglavit, a pus stăpânire pe izlazuri, în întindere de 800 pogoane, le-a dat în dijmă sătenilor pentru porumb și beneficiază de jumătate din recoltă. Locuitorii din Ghighera clădind o biserică cu fonduri adunate de ei, Iliescul mai sus-pomenit a stors o sumă de la Prefectură din care și-a însușit 30.000 de lei, pe care apoi i-a donat bisericii, cerând, în schimb, să fie trecut ca ctitor și zugrăvit împreună cu familia sa pe pereții bisericii, ceea ce s-a și făcut. Primarul din Calafat fura ca în codru; Deleanu a cerut anumite dosare de la primăria lui, dar înainte să sosească dosarele a fost chemat la telefon de ministrul Iuca. Acesta l-a rugat s-o lase mai moale și, în tot cazul, să-l lase pe primarul Calafatului în pace. Dl primar e într-adevăr omul lui Stoiculescu, deputat, și cel mai mare gheșeftar din regiunea portului dunărean. Ar trebui să scriu un volum, ca să povestesc tot ce mi-a spus Deleanu despre afacerea uzinei electrice din Craiova¹, despre câte pun zilnic la cale

¹ Concesiunea liniei electrice din Craiova, dată societății AEG din Berlin, a expirat la 31 decembrie. Uzina revenea de drept comunei. Au fost demersuri extraordinare și încercări de șperțuală fantastice pentru obținerea prelungirii concesiunii. Cei interesați n-au putut cumpăra încă toate gazetele, așa încât unele din ele au dus o campanie energetică împotriva prelungirii. Pe de altă parte, opoziția locală, cu câțiva oameni cinstiți în frunte, au făcut atâta tărăboi, încât șperțarii au trebuit să renunțe, în cele din urmă, la planurile lor. Uzina a rămas comunei.

Negrescu (Noață), primarul orașului, Nolică Tătărescu, Popescu-Dolj, Marinescu, I.F. Popescu toți parlamentari liberali, și câți alții. Sunt convins că ceea ce se petrece în Dolj se petrece în fiecare județ din țară. Iată unde ne-a dus democrația, regimul electoral parlamentar și politica de partid. Mă întreb dacă această cangrenă se va mai putea curăța; în niciun caz – cred eu – fără vărsare de sânge.

Tot Deleanu mi-a afirmat că Guță Tătărescu ar fi cumpărat în dosul casei pe care a ridicat-o în str. Polonă – și despre care s-a vorbit atât – două terenuri din parcelarea Callimachi (o stradă nouă pornește din colțul casei lui Tătărescu și iese în Armaș). Pe un teren a dat 1.600.000 lei, pe celălalt, 1.400.000. Am pus să se facă cercetări, căci de o fi adevărat, e „lată rău“, vorba lui Victor Antonescu.

Demisia lui Caranfil e oficială. Tătărescu a luat interimatul Ministerului Marinei și al Aerului. Cauzele demisiei sunt încă obscure. Unii spun că demisia ar fi fost urmarea unui conflict de serviciu între Caranfil și generalul Paul Angelescu, care a fost de la început împotriva înființării noului Minister. Paul Angelescu i-ar fi spus Regelui: „ori eu, ori Caranfil“ și Regele ar fi păstrat pe Paul-cel-Deștept. Asemenea ultimate nu prea se potrivesc cu caracterul dlui Paul Angelescu-Șeptilici. Alții nu se sfiesc a spune că Caranfil ar fi furat ca în codru (ziarul *Ordinea*, al lui Kerciu, duce deja de mai multe luni o campanie înverșunată pe această temă), că un colonel ar fi descoperit o ultimă afacere a fostului ministru și că ar fi denunțat-o Regelui, care ar fi cerut demisia imediată a vinovatului. O fi? N-o fi? Faptul este că demisia a fost bruscă, neașteptată, iar până acum, neexplicită.

Înterupând tăcerea pe care toți oamenii politici și-au impus-o de sărbători și odihna pe care și-a acordat-o, Vaida i-a dat drumul la Cluj, de Anul Nou, ca să spună numai banalități, și până și o prostie: că i-am furat toți – *chiar și eu* – ideile! Asta, probabil, ca să afirme că are „idei“! Parcă nu-l cunoaște lumea!

Acordul anglo-italian a fost semnat, ieri, la Palazzo Chigi, de către Sir Drummond Wolf, ambasadorul Angliei la Roma, și contele Ciano, ministrul de Externe al Italiei. Textul acordului se va publica mâine.

Deși acordul e mărginit la interesele mediteraneene ale celor

două Puteri, la Londra, la Roma și la Paris, se crede că spiritul de înțelegere și destinderea dintre Anglia și Italia se vor repercuta și asupra celorlalte interese europene – și toată lumea e foarte mulțumită. Ca să ajungă aici, Anglia n-ar fi avut nevoie să agite lumea întregă și să o alinieze împotriva Italiei – cum a făcut-o. O dovadă mai mult că în democrațiile picioarelor multe, capetele nu mai înseamnă nimic.

Un comunicat de la Belgrad face cunoscut lumii că neexistând nicio opoziție din partea României, Cehoslovaciei, Greciei și Turciei (consultate, în virtutea clauzelor Micii Înțelegeri și a Pactului Balcanic), un pact de amicitie va fi încheiat între Iugoslavia și Bulgaria, îndată ce ultimele formalități vor fi terminate. Acest pact de prietenie va fi înregistrat la S.D.N., ca să nu se uite că mai există sau, poate, pentru că neînsemnând mare lucru, se încadrează de la sine în procedura și în spiritul de la Geneva. Dar cine plătește „spesele“ vânătoarii de la Reșița?

Germania și Italia n-au răspuns încă notelor franceze și engleze, privitoare la neimixtiunea în afacerile Spaniei și la controlul transporturilor de material și de oameni, destinați beligeranților din Peninsula Iberică. Ca să întărească răbdarea celor două Puteri, Neurath, ministrul de Externe german, în trecere prin Berlin, pentru funeraliile generalului von Seekt, i-a convocat pe ambasadorii Franței și Angliei și a avut o lungă întrevedere cu ei. Nu se prevede un răspuns din partea Germaniei, înainte de 11 ianuarie, când iau sfârșit vacanțele de sărbători. Răspunsul Germaniei va fi, în tot cazul, identic cu al Italiei – știrea este confirmată și de presa din Roma – și e probabil că cele două Puteri dictatoriale vor primi principiul neinterventiei, dar numai cu anumite condiții, privind controlul, și că vor pune chestiunea actualilor combatanți străini de pe fronturile spaniole.

Până să-și dea răspunsul, Germania a ordonat flotei sale represalii împotriva sechestrării arbitrare a vasului german „Palas“, capturat de autoritățile din Barcelona. Cruciașătorul „Königsberg“ a și oprit în Golful Biscaia vaporul spaniol (guvernamental) „Soton“ și ar fi tras chiar asupra lui, deoarece n-a vrut să se supună și să se îndrepte spre un port naționalist. Vaporul „Soton“ pare să fi scăpat însă. Presa iudeo-democratică franceză și engleză face mare vâlvă în jurul acestui incident și chelălăie din toate puterile,

LIBRIS | We know books
denunțând, pentru a mia oară, pericolul unui război mondial, declanșat de Hitler. Va trece și asta, fără ca pacea generală să fie tulburată.

De pe fronturile spaniole, nici o veste importantă, pare că forțele echilibrate, de o parte și de alta a tranșeelor, așteaptă întăriri ca să pornească din nou la luptă. De la Salamanca se anunță moartea lui Miguel de Unamuno, despre care s-a vorbit mult în momentul dictaturii lui Primo di Riveira, dar asupra căruia căzuse oarecum vălul uitării. Liberal convins, luptase cu îndârjire împotriva regimului de dictatură și fusese chiar obligat să se expatrieze. Familia democratică europeană îl îmbrățișase cu căldură și făcuse din Unamuno, scriitor de un incontestabil talent, dar nimic mai mult, cel mai mare om din toate timpurile. Înapoiat în Spania, după căderea Monarhiei, Unamuno redevenise rectorul Universității din Salamanca, dar se dezgustase de propriul său crez politic, după nebuniile demagogiei din Barcelona. A murit cam rușinat în rândurile naționaliste. Probabil că presa franceză, care-i consacra coloane întregi, acum câțiva ani, nu-i va mai acorda decât câteva rânduri, ca să-i vestească dispariția. De pe urma lui, de altminteri, nu va rămâne lucru mare.

Muzică arabă:

Ilustrul Kappelmeister Toscanini, jidan (?) și antifascist, a făcut un turneu cu orchestra lui în Palestina. La Ierusalim, arabii au primit „armonia Sionului“ cu pietre. Țimbalagii lui Elohim, împreună cu șeful lor, abia au scăpat cu fuga, dar cu geamurile de la automobile sparte. Bieții ovrei nu se mai pot odihni nicăieri — în afară de Paris și Londra. Și chiar și acolo, pentru câtă vreme încă?

4 ianuarie. — Deși poimăine e Bobotează, azi-dimineață la ora 7 erau 5° peste zero. Semănăturile cer însă zăpadă, prin glasul agricultorilor, căci pământul e uscat.

Textul acordului anglo-italian a fost publicat. E conform cu cele prevăzute și notate acum câteva zile în aceste însemnări, dar ținut într-o redacție cât se poate de vagă. Despre Abisinia sau despre titlul de împărat al Etiopiei, luat de Regele Victor Emanuel, nimic. Se zice că ar mai fi două scrisori secrete anexate acordului, dintre care una privitoare la Spania și Italia, declarând că n-are intenție să anexeze vreo părțică din posesiunile acestui

Stat. Aluzie directă la Baleare. Așa cum a fost semnat, acordul reprezintă mai mult o destindere între Anglia și Italia decât o schimbare de orientare politică a Italiei, care rămâne mai departe legată cu Germania în anumite –, dar esențiale – îndrumări de ordin internațional.

Ministerul Aerului a fost oferit lui Radu Irimescu (fostul subsecretar), dar acesta, mulțumit de cașcavalul de la Reșița (unde e director general gras plătit), pare că nu vrea să primească. Se zice că va fi numit generalul Stoicescu din Aviație (fostul aghiotant al Regelui), dacă până în cele din urmă Irimescu nu va primi.

Din izvor autorizat, am aflat adevăratele cauze ale demiterii lui Caranfil. De la chiar înființarea ministerului său a avut împotriva lui pe Paul Angelescu, jignit de toate amputările succesive care se făceau departamentului său. Mai întâi, i s-a luat Armamentul² adică 90% din afacerile mănoase, apoi, Aviația, prin creația subsecretariatului, și, în fine, prin ultima lovitură a Ministerului Marinei și forțelor (?), pe apă. A mai avut împotriva lui și pe Franasovici, căruia i s-au luat de la Ministerul Comunicațiilor serviciul maritim, N.F.R. porturile, – toate izvoare de frumoase beneficii. Vrăjmășia dintre cei trei miniștri s-a dat pe față, cu prilejul cheltuielilor noului departament, căci creditele pe care urma să le folosească erau înscrise în buget la ministerele Apărării Naționale, Comunicațiilor și Armamentului și cel puțin șefii celor două prime ministere au făcut noului lor coleg toate dificultățile, ca să-și dea semnătura, cerută de Legea contabilității. Conflictetele, mai ales cu Ministerul Apărării Naționale, erau zilnice. În această atmosferă, a survenit un incident, pe care generalul Angelescu l-a folosit ca să obțină de la Rege capul lui Caranfil. Neexperimentat și poate și perfid sfătuit, tânărul ministru a dat, cu câteva zile înainte de Anul Nou, un ordin de zi pe Aviație și Marină, adresând urările sale ofițerilor, subofițerilor și soldaților – după formula consacrată. Tradiția și protocolul cereau să se aștepte urările Suveranului, care să fie apoi transmise unităților de către șefii respectivelor departamente. Îndată ce a apărut ordinul de zi al dlui Amiral-Aviator Caranfil, „mon ami Paul” s-a dus la Palat și a montat pe Rege împotriva îndrăznețului inovator, arătând că

² Prin înființarea Ministerului Armamentului, al cărui prim titular a fost însuși generalul Paul Angelescu.

era o discretă *călcare a prerogativelor regale* la mijloc, pe care el, în numele *Armatei*, nu o putea tolera și astfel a pus chestiunea: „el ori eu“. Regele, care suportă tot, în afară de atingerile la prerogativele și la punga lui, l-a sacrificat, fără să ezite, pe Caranfil. Amuzant e că acesta dispăruse din București, ca omul, de sărbători și că Tătărescu a trebuit să-l caute cu poliția și să-l aducă val-vârtej în Capitală, ca să-i ia demisia. Rareori, un om a fost mai repede umflat și dezumflat, cum a fost Caranfil, care nu merita nici „cet exces d'honneur, ni cette indignité“.

Radian, înapoiat de la Craiova, îmi povestește o vizită pe care cumnatul său, profesorul Herescu, a făcut-o mareșalului Averescu la Severin. Herescu este finul lui Averescu și om de încredere al lui, așa încât mareșalul îi vorbește fără perdea. Moșul i-a istorisit că înainte de a pleca din București a fost chemat să ia ceaiul cu Regina Maria. Aceasta i-a pus o serie de chestiuni pe care le recita ca o lecție învățată pe dinafară. Mareșalul e convins că chestiunile au fost dictate de Rege. Regina l-a întrebat întâi de ce nu mai vede pe Rege. Mareșalul i-a spus că răspunsul la această chestiune i l-a dat deja unui om politic, care i-a pus aceeași întrebare dlui Argetoianu: nu-l poate vedea pe Rege până nu va primi răspunsul datorat unei scrisori pe care i-a scris-o în 1934, după criza ce era să ducă la schimbarea Ministerului Tătărescu. Numai după ce va citi răspunsul Regelui, va judeca dacă poate sau nu să urce scările Palatului³. Regina l-a întrebat apoi pe mareșal sub ce formă vede el viitorul Guvern. Averescu i-a declarat categoric că e împotriva oricărei formațiuni eterogene fie Guvern național – pe care-l socotește irealizabil, de altminteri – fie Guvern de concentrare. Numai un Guvern de autoritate, omogen, ar putea face față greutateilor de tot soiul, care sunt mari, și aduce puțină liniște în țară, pe care un Guvern slab a lăsat-o pe mâna agitatorilor. A treia chestiune pe care Regina i-a pus-o lui Averescu e foarte ciudată, fiindcă e privitoare la lucruri care păreau moarte și uitate de mult. Regina a întrebat pe mareșal ce crede despre situația Principesei

³ Acest punct al raportului Herescu este perfect exact și am notat, la timpul său, în aceste Însemnări, legătura pe care Averescu o face între raporturile lui personale cu Regele și primirea unui răspuns la scrisoarea din 1934 (care, în treacănt fie zis, nu comporta niciun răspuns; despre această scrisoare în *Amintirile mele*. Veracitatea acestui punct este o chezășie și pentru exactitatea celorlalte puncte, mai interesante, raportate de profesorul Herescu.

Elena. Averescu nu s-a sfiit a răspunde *că pentru redobândirea popularității sale*, Regele să se împace cu Principesa, să anuleze divorțul și să se încoroneze cu ea. Indiferent dacă împăcarea ar fi de pură formă, și dacă fiecare din soți ar continua să-și ducă viața care le place. Acesta ar fi sfatul pe care l-ar da el, *dacă ar fi întrebat*, dar nu face caz din această chestiune, din punct de vedere politic. Viața privată a Regelui nu-l privește. Dacă i se cere, el poate da un sfat, cum a dat și în trecut, dar nimic mai mult. La o ultimă chestiune a Reginei: cu cine s-ar putea înțelege ca să facă un Guvern – mareșalul a răspuns: cu un singur om, cu Argetoianu.

Rămâne de văzut dacă și Argetoianu s-ar putea înțelege cu Averescu!

Ziarele franceze – căci din ale noastre nu afli nimic – îmi aduc vestea morții Arhiducelui Friedrich, care s-a săvârșit miercuri trecută, în proprietatea lui, Magyarovar, din Ungaria. În timpul războiului, Arhiducele a fost generalisim al armatei austro-ungare, cu gradul de mareșal. Înainte de război, era Arhiducele cel mai bogat. Moștenise imensa avere a faimosului Arhiduce Albert, mine de cărbuni și moșii întinse. Avea la Tetschen o lăptărie-model, ale cărei produse se vindeau la Viena: cel mai bun unt și un excelent iaurt. Datorită acestui comerț, vienezii îl numiseră „der Milchpantscher“ (în dialectul vienez, „amestecătorul de lapte și apă“). Căsătorit cu o Principesă Croy (Arhiducesa Isabella), a pus în lume o sumă de fete. Contesa Chotek, de care s-a amoretat Arhiducele Franz-Ferdinand și care a devenit în urmă Principesă și Ducesă de Hohenberg, ca soție morganatică a Arhiducelui – a fost domnișoară de onoare la Arhiducesa Friedrich, situație în care a cunoscut pe viitorul ei tovarăș de viață și de moarte. Arhiducele Friedrich moare în vârstă de peste 80 de ani. Toată viața lui a fost un mediocru și probabil că nu lasă multe regrete. Era fratele Reginei Maria-Christina a Spaniei.

5 ianuarie. — Ieri, a dejunat la noi dna Cardenas, născută Nanu, soția simpaticului și popularului fost ministru spaniol la noi – ajuns în urmă, succesiv, ambasador la Tokio, la Washington și la Paris, de unde a fost scos de „Frontul popular“, care avea un partizan de plasat în capitala Franței. Acum Cardenas e la Washington – New York, unde „activează“ ca reprezentant al lui Franco.

Englezii au publicat, pe lângă acordul semnat cu Italia, și notele zise secrete, dar pe care amândouă Guvernele s-au învoit să le dea publicității. Ele sunt relative la integritatea „națională” a Spaniei și printr-însele se stabilește că Guvernul italian nu are nicio înțelegere specială cu generalul Franco, relativ la anumite avantaje ce s-ar fi putut acorda Italiei în Spania sau în Maroc, că ocuparea Insulelor Baleare din partea Italiei nu are un caracter permanent⁴ și că Italia, ca și Anglia, garantează „statu-quo-ul” teritorial al Spaniei. Presa din Roma e încântată, fiindcă vede în expresiunea „integritatea națională” a Spaniei intenția Angliei de a nu tolera un Stat comunist în Peninsula Iberică. Poate că presa din Roma își face iluzii. Anglia va tolera orice, fiindcă oamenii ei politici nu sunt în stare să împiedice nimic.

În jurul Madridului, s-a declanșat un violent atac al naționaliștilor, fără rezultate apreciable până acum.

Primit ieri vizita lui Ilcuș, atașatul nostru de presă din Berlin, care mi-a adus informații foarte interesante și confidentiale, în legătură cu ultima trecere a lui Gh. Brătianu prin capitala Reichului. Această a doua vizită a lui Brătianu a fost mult mai rodnică pentru el și pentru noi, ca cea dintâi, făcută în primăvara trecută, în care debutantul diplomat pășise cu stângul.

Prima lui călătorie fusese motivată de ținerea unei conferințe (*Bismarck și Brătianu*) la Universitatea din Berlin, unde fusese invitat, prin inițiativa lui Ilcuș, băiat inteligent, care lucrează de 10 ani la o apropiere între Germania și România. Conferința lui Brătianu făcea parte dintr-un ciclu și a avut mare succes, fiind bine documentată și ținută într-o germană foarte corectă. De pe terenul cultural, Brătianu a încercat să treacă pe cel politico-diplomat, și aci a pășit cu stângul. Venise la Berlin Atta Constantinescu, acesta fiind prieten de la Londra, unde fuseseră împreună secretari de Legație cu Lipski, ambasadorul polonez, a mijlocit prin el pentru „șef”, diferite întrevederi cu Göring, cu Neurath, cu Rosenberg și chiar cu Hitler. În gândul lui Atta, prezentarea polonezului amic trebuia să deschidă inimile nemților. Efectul a fost tocmai contrariu; nemții au fost „șocați” de procedeul românului și au rămas închiși față de dânsul. Ba

⁴ Pentru prima oară se confirmă într-un document oficial ocuparea Balearelor de către italieni.